

Flirten met een blauwgeringde octopus (Weer)

Alle duikers hebben een avontuurlijke inslag, of het nu voor diep duiken is, het volgen van een onderwater grottenstelsel of genieten van het oog in oog staan met giftige en toch mooie wezens. Zoals Elizabeth Cook's en Robert Yin's fascinatie met de blauwgeringde octopus: in het maart/ april 2003 nummer trakteerden ze ons op een gracieus verhaal over de gevaarlijke schoonheid van dit wezen. Dit verhaal herinnert ons er ook aan waarom we naar alle uiteinden van de wereld reizen om te duiken en te genieten van de gevaarlijke rijkdommen van de natuur. Kapalai is een mooie, werkelijk gracieuze plek, ooit omschreven als "een droom gevangen tussen hemel en water." Het rijst onverwachts, als een illusie uit de Zee van Celebes, als een van de eilanden van Maleisië. De schuine daken van elegante waterchalets rustten koninklijk op stelten boven turkoois, van vis vergeven water. Naarmate mijn boot dichterbij kwam, bekroop mij de gedachte, "Dit is de droom van een architect." Blij gemaakt door het spektakel overwoog ik of ik de kade op moest rennen en het dorp op water moest verkennen, of simpelweg overboord moest springen en mijn kennismaking met de lokale visbevolking moest beginnen. Ik koos voor de elegantere aankomst en werd de kade op geholpen door glimlachende personeelsleden die mijn spullen oppakten en mij naar mijn chalet begeleidden.

Nachtleven onderwater

Dertig minuten later gingen de divemaster en ik, aangekleed en met duiklichten in de hand, het water in voor een schemer-to-donker check-up duik. We volgden onze weg langs een slaperige krokodilvis die ondergedoken lag op de onderste traptree van de kade, en zakten toen rustig af langs een 13,7 meter hoge muur van koralen, zeevaaiers en koraalbrokken, die alle drie dienst deden als flatgebouwen voor krabben, grondels en pitvissen. We pauzeerden lang genoeg om ons respect te betonen aan de parende mandarijnvissen in hun sierlijke, vorstelijke kleuren. We identificeerden de mannetjes, die twee tot drie keer het formaat van de vrouwtjes hebben, met gemak. Vier of vijf vrouwtjes schoten heen en weer tussen het puin; een enkel mannetje achtervolgde hun. Het leek wel alsof ze tikkertje speelden. Wanneer het mannetje een geïnteresseerd vrouwtje "tikte", verhief het paar zich ongeveer een meter in de watermassa, liet eitjes en sperma los, en keerde vervolgens snel terug naar de veiligheid van hun puin.

We zwommen verder langs een grote, statige octopus die zich rond een grote koraalkroon had gewikkeld. Hij leek onaangedaan door onze aanwezigheid. Onze duiklichten vielen op een felgekleurde clown zeeduivel die voortwandelde over een rode korstvormende spons. Terwijl we toekeken, probeerde hij zijn avondeten binnen aanvalsafstand te verleiden. In een een-twee-drie beweging wierp hij zijn aas uit, opende zijn kaken onvoorstelbaar wijd en klapte ze dicht. Het hele scenario verliep zo snel dat dieren in de buurt onverstoord verder gingen met waar ze mee bezig waren. Ik wist niet zeker of hij zijn snack had gevangen of niet. Te snel liet de divemaster ons omkeren, en gingen we terug naar de kade. Ik had mijn hoofd vol met potentiële foto's voor de volgende ochtend en was eindelijk toe aan een beetje slaap.

De volgende ochtend

Bij het ochtendgloren vouwde ik de mooie kamerhoge houten luiken open die de achterwand van mijn chalet vormden. Ik opende de voordeur en voelde de warmte terwijl de opgaande zon over de hardhouten vloer goot. Ik werkte aan mijn camera en dacht na over het bestaan van Kapalai, dat vele jaren geleden een klein eiland met karige begroeiing was. Het is onderdeel van het Ligitan Rif, een uitgebreid rifstelsel dat grenst aan de diepe Zee van Celebes. Met de tijd is de begroeiing van het eiland verdwenen en heeft erosie het teruggebracht tot het kleine onderwater zandbankje dat het vandaag de dag is. Soms, bij eb,

kan men op het eilandje lopen. Echter, wanneer het tij opkomt, wordt de ondergedompelde zandbank een kraamkamer voor baby blauwgeringde ribbontail roggen. Mijn duikbuddy arriveerde met de Celebes Sea, een lokale live-aboard. We spraken over de riffen en de zeedieren die de mensen aan boord in de afgelopen dagen hadden gezien. Naast andere wonderen, vertelde hij dat hij een paartje parende blauwgeringde octopussen had ontdekt. De zeldzaamheid dat hij dit had gezien drong niet tot me door. Het enige dat ik mij herinnerde over de blauwgeringde octopus is dat hij behoorlijk dodelijk kan zijn.

We brachten een aantal dagen door met kennismaken met het leven onder de kade. We genoten bovendien van bootduiken op verschillende nabijgelegen riffen rondom Kapalai. Bezoekjes aan het nabijgelegen "Paradise" bij Mabul gaven ons de kans om zeepaardjes te fotograferen en verrukt te raken over de exotische verzameling ruige vijlvissen, zeemotten, mozaïek slangalen en andere onbekende modderkruipers. We lieten de kans lopen om naar het nabije Sipadan met zijn indrukwekkende schildpadden, baarzen en barracuda's te gaan, maar alleen omdat we daar op eerdere tochten al veel duiken hadden gemaakt. In plaats daarvan kozen we voor "Het Platform," wat beter bekend staat als Seaventures Resort, een schoongemaakt olieplatform dat opnieuw is ingericht voor duikers. Het Platform bood zijn eigen unieke weelde, waaronder gele zeeduivels zo groot als mijn hoofd en elegante koraalvlinders die poseerden in een ondergelopen superstructuur.

Een dodelijke bezoeker

Een aantal dagen na het begin van onze duiken ontdekte mijn buddy nog een blauwgeringde octopus. Hij was in vervoering. Met drukke handsignalen moedigde hij me aan om dichterbij, nog dichterbij dit giftige kleine wezen te komen. Het doel, wat ik goed begreep, was om mij als een menselijke duimstok te gebruiken en mijn hoofd naast deze kleine octopus te plaatsen. Ik gehoorzaamde en bestudeerde de kleine 15-cm lange elfje dat aan het tikken was met zijn armen, op zoek naar kleine schaaldiertjes en vissen in de kieren in het puin. Aangezien blauwgeringde octopussen bekend staan om het feit dat ze extreem giftig zijn (maar niet agressief), lette ik goed op zijn bewegingen, snelheid en behendigheid: ik respecteer de potentieel dodelijke kracht van het dier. Mijn vriend schoot een aantal plaatjes van de octopus voordat het in een kier wegglipte. Later vertelde mijn buddy mij dat hij in de 40 jaar dat hij duikt, en met duizenden duiken onder zijn gordel, hij nog maar een handvol ontmoetingen met de blauwgeringde octopus had gehad. Terwijl ik naar hem luisterde, dacht ik dat ik dit dier misschien nooit meer zou zien.

Een romantische kans

Naarmate de dagen voorbij gingen, neigde ik steeds meer naar duiken op de helling van puin onder de pier, waarbij ik de boten en tijdsschema's overliet aan anderen. Ik besloot dat het tijd was om de lieflijke en uitdagende mandarijnvis te fotograferen. Ik pakte mijn camera en zakte rustig af naar het "Mandarijn Paleis." Ik koos een plek uit en legde mijn hoofd in een klein holletje aan de basis van een groot koraal. Met al mijn zintuigen gespitst op mijn doel concentreerde ik me, terwijl ik probeerde een opname van dichtbij te maken van mandarijnvisen terwijl ze omhoog dansten weg van de verspreide puin. Na een aantal opnames en niet aflatende oplettendheid zag ik een vliedende, glijdende beweging aan de rand van mijn masker. Desondanks focuste ik op de mandarijnvisen en negeerde de afleiding. Weer zag ik de beweging en weer negeerde ik het. Ik bewoog zich omlaag op mijn perifere radar. Geïrriteerd draaide ik me om om het weg te wuiven. Mijn hoofd schoot terug. Verbaasd zag ik een kleine octopus met glanzende, pulserende blauwe ringen.

Ik bleef er bijna in van opwinding. Ik richtte mijn camera op de octopus. Met bevende handen paste ik mijn stroboscooplichten aan, waarbij ik de octopus steeds vanuit mijn ooghoeken bleef volgen. Ik liet mijn hoofd naar de zoeker zakken, focuste, en trok vervolgens mijn hoofd met een ruk terug en staarde, met een

verwilderde blik, over de camera. Ik keek niet naar één octopus, maar twee! Ze leken hevig verliefd; het mannetje was stevig om de mantel van het vrouwtje gewikkeld. Mijn hart versnelde. Mijn brein dumpte in een klap alle fotografische kennis die het bevatte. Hoeveel film had ik nog? Stonden mijn lampen in de goede hoek? Zijn ze alweer opgeladen? Welke f-stop had ik ingesteld? Had ik de beestjes in focus? Haast in een reflex schoot ik en dwong mezelf ongeduldig om de lampen tussen twee opnames te laten recyclen - de langste seconden van mijn leven. Een, twee, drie opnames. De blauwgeringden bleven bij me. "Nog een opname, nog een laatste opname," bad ik. "Ach! Kom toch achter die rots vandaan" zei ik tegen mezelf, maar ik wenste erbij dat de dieren zouden bewegen.

Ongelofelijk genoeg gleden ze recht op me af en wierpen zich vervolgens behoedzaam opzij. Ik schoot nog een keer en kreeg een laatste kans voordat ze een kleine grot binnenglipten die werd bewaakt door een gordijn van mandarijnvisser. Met een gevoel van zekerheid en tevredenheid dat tenminste een van de opnames goed zal zijn, ademde ik diep in en peddelde achterwaarts weg van het puin. Bij het bovenkomen kon ik niet wachten om mijn mazzel te delen met mijn duikbuddy die vlakbij bovenkwam. Hij en de divemaster wachtten niet eens totdat ik uitgepraat was; ze wilden alleen weten waar de octopussen waren. En ze gingen terug het water in, praktisch voordat ze de achterkant van hun behuizing op zijn plek hadden geklikt. Helaas ontdekten ze het parende koppel, of zelfs maar een enkele blauwgeringde octopus, niet meer tijdens ons verblijf. Enige maanden later dacht ik na over mijn ervaringen op het lieflijke Kapalai. Het was moeilijk om alle 38 duiken waar ik van had genoten precies te herinneren. Op sommige momenten herinnerde ik me echter de opwindende van mijn vondst op die dag. Maar eerlijk gezegd kon ik me de parende octopussen niet voor de geest halen. Kon het zijn dat de elegante magie van Kapalai een illusie in mijn hoofd had gecreëerd? Om mezelf gerust te stellen, haalde ik mijn dia's nog een keer tevoorschijn.

Veiligheidstips voor onderwaterfotografen

Vergeet niet adem te halen. Beoefen altijd de "gouden regel" van het duiken: hou nooit je adem in. Je adem inhouden kan ernstige en zelfs dodelijke longoverdrukverwondingen veroorzaken. Beheers de trimvaardigheden: Vanuit puur praktische overwegingen zijn uitstekende trimvaardigheden van het grootste belang voor een fotograaf. Boven een rif zweven voorkomt dat je je camera, het rif en dieren zoals naaktslakken, anemonen en andere trage bewegers beschadigt. Goed uitgetrimd zijn zorgt er ook voor dat je vinnen het zand niet opwarrelen, wat andere fotografen irriteert en verstrooiing op je foto's geeft. Let op taakbelasting: Onderwaterfotografie is waarschijnlijk de meest uitdagende vorm van fotografie. Omdat vergissingen je kunnen doden onderwater moeten duikers op hun gemak zijn met hun duikvaardigheden voordat zij het extra gewicht van een camera-uitrusting en het extra denkwerk en afleidingen die daarbij komen kijken, op zich nemen. Controleer jezelf. Maak een nog regelmatigere gewoonte van het controleren van je meters. Stel jezelf een harde luchtlimiet en hou je hieraan. Net wanneer je lucht de 35 bar bereikt, zal die walvishaai verschijnen. Het kost veel discipline om jezelf een luchtlimiet te stellen en je er aan te houden. Maar jouw leven - en dat van je duikbuddy - kan er van afhangen.